

En nyopdukket tekst af Kingo?

Thomas Kingo og borgmester Christen Caspersøn
Schøller, Køge

Af Carsten Bach-Nielsen

I marts 1988 foretog Nationalmuseets 2. afdeling sammen med arkitekt Karsten Vibild en udgravning i Vor Frue Kapel i Sankt Nikolaj Kirke i Køge. I 1993 blev dette kapel på kirkens sydside indrettet som ny ankomstvej for turister og andre besøgende til kirken.¹ Her indrettedes der af Karsten Vibild og museumsinspektør ved Køge Museum Marie Bach et kirkemuseum, hvor der blandt andet blev udstillet en kisteplade, som udgravningsholdet havde fundet i kapellets krypt. Det var ifølge arkitekten stort set den eneste genstand fra de underjordiske hvælvinger, man besluttede sig for at redde og siden udstille i kirkemuseet. Kistepladen blev sammen med kisterne i krypten aftegnet af arkitekt Jørgen Sort. Den blev konserveret på Nationalmuseets Bevaringsafdeling i Brede før ophængningen på kapellets sydmur.² Den stammer fra borgmester Christen Caspersøn Schøllers prydkiste, der stod i det nedre niveau af familiens kapel i den sydlige del af Vor Frue Kapel, formodentlig bag et gitter. Ved kirkens restaurering i 1866-68 blev rummet opfyldt og kisterne dækket med bygningsfyld.

Christen Caspersøn Schøller (1609-1677) var en hovedrig borgmester i Køge, assessor i Højesteret og gift med Anna Rasmusdatter. Parret havde egen lukket stol i kirken. Deres epitafium, der er dateret 1660, hænger i kirkens skib på den næstøstligste sydpille lige over det korgitter, som Christen Schøller var med til at bekoste.³ Maleriet,

-
- 1 Karsten Vibild: *Kirke i Købstad. Ny historie om gammelt hus. Køge Sct. Nicolai*, Køge 2011; Marie Bach: *Sct. Nicolai Kirke en vejledning*, Køge 1994; desuden to artikler sign. Joe i *Dagbladet Køge* 8. marts 1988. Udateret plan over de fundne grave i Det schøllerske Kapel, formodentlig af K. Vibild og J. Sort i Antikvarisk-topografisk Arkiv (ATA).
 - 2 Vibild 2011, s. 97-101. Indskriften måler ca. 30x35 cm, mens hele dekorationen måler ca. 77x70 cm. jf. restaureringsrapport af 16.12. 1992 i ATA. Der var i 1988 afleveret fire kasser med fragmenter af kistebeslag til Køge Museum.
 - 3 *Danmarks Kirker*, Københavns Amt, s. 230-231. Epitafiet fra 1660 er således

der angiveligt skyldes Heinrich Dittmers (1625-1677), viser Christen Schøller med sit karakteristiske fyldige, grå hår sammen med sin hustru og sønnerne, Rasmus og Caspar med sin hustru Ellen Eggers - foruden et dødt barn i en engels favn.⁴ Anna Rasmusdatter Schøller og sønnen Rasmus blev også bisat i Sankt Nikolaj Kirke,⁵ mens sønnen Caspar stedtes til hvile i Lellinge Kirke. Det er åbenlyst, at Thomas Kingo havde en nær tilknytning til familien Schøller, da han forfattede en række tekster til flere generationer af dens medlemmer.⁶

udført i god tid inden Anna Rasmusdatters og Christen Caspersøn Schøllers død. <https://livinghistory.dk/original/Borgerlige/Koege%20kirke/Christen%20Caspersen%20Schoeller%20og%20Anna%20Rasmusdatter/slides/EFRL5955.html>. Sønnen Rasmus Schøller og frues epitafium befinder sig i Vor Frue Kapel. Det viser hans og hustruen Ellens portrætter og anføres i *Danmarks Kirker* som epitafium over dem, dog uden henvisning til deres navne, men med en indskrift, der oplyser, at det er et epitafium over forældrenes begravelsessted. Det er dateret til 1678, hvilket kunne passe med Christen Caspersøn Schøllers død i 1677. Dette forvirrer Karsten Vibild, der forståeligt nok undrer sig over, at et og samme par kan have to epitafier, jf. Vibild s. 62-63. Tyge Andersen skriver, at det *nominelt* er et epitafium over Rasmus Schøllers forældre, jf. Tyge Andersen: "Begravet i Køge. Gravmæler for en hedengangen menighed i Sct. Nicolai Kirke 1500-1800", *Køge Museum 2004-05, Årbog for Køge Museum 2005*, s. 39-48, spec. s. 44. Hvad begge epitafier angår, undrer Christian Axel Jensen sig over deres indskrifter forretningsmæssige karakter og mangel på personoplysninger, fromhedsytringer eller henvisninger til ærværdighed og ærbarhed, se Christian Axel Jensen: "Fra Sct. Nikolai i Køge. Studier i Kirkeinventarets Istandsættelse", *Fra Arkiv og Museum*, III, 1907, s. 372. De sparsomme og kontante oplysninger på epitafierne om, at de skulle markere familiens begravelsessteder, virker sekundære og irrelevante, da familiens kister jo stod i et åbent, privat kapel. Jf. indberetning i ATA 17. august 1810. Epitafierne fremstår dermed som markeringer af ejerskab til jord under kirkegulvet, men nok så meget fungerer de som paradebillede, portrætlige præsentationer af succesfulde familier i det fælles kirkerum. Der står ikke "Herunder hviler..." på nogen af dem. Se den grafiske redegørelse for grave og antagne gravflytninger i kirken i Andersen 2005, s. 41. Der har ifølge Køge Kirkes regnskabsbog 1769-1844 eksisteret en grav under kirkegulvet tilhørende gehejmeråd [Caspar]Schøller, men ingen er hensat i det i mands minde og er derfor hjemfaldent. Indførslen er dog ikke dateret.

- 4 Topstykkets tekst er ikke oprindelig. Skønt det anføres, at citatet er fra SI 20, er det Ef 5,15, jf. konserveringsrapport af kirkens epitafium nr. 6 fra 1993 ved Jan Castella i ATA.
- 5 A. Petersen har publiceret teksten fra en løs plade fra Schøllers gravkapel over Anna Rasmusdatter, se A. Petersen: "Gravskrifter og Inscriptioner i Kjøge Kirke", *Personalhistorisk Tidsskrift*, 2, 1881, s. 307-337, s. 319, nr. 3. Kistepladens tekst tåler ikke sammenligning med Kingos mindedigt over Anna Rasmusdatter, *Samlede Skrifter*, bd.1, s. 112-114. Desuden Petersen 1881, s. 324 nr. 53: en løs gravplade af kobber med signeret gravskrift over Rasmus Schøller fra Schøllernes gravkapel. Begge kort omtalt i *Danmarks Kirker*, Københavns Amt, s. 266-267; se ill. i Andersen 2005, s. 45.
- 6 Gravskrift over Rasmus Schøller, 1690, Thomas Kingo: *Samlede Skrifter*, bd. 1, s. 207; Gravskrift over Christian Schøller, 1693, sst. s. 208; Gravskrift over

Udsnit af maleri fra Schøllers epitafrum i Sankt Nikolaj, Køge. Foto: Livinghistory.dk

I det følgende er det den omtalte kisteplade, der skal undersøges, idet man kan formode, at der med dens opdagelse eller redning fra gravkryptens dyb, er bragt en ikke hidtil kendt tekst af Thomas Kingo for dagen. Den var hverken erkendt eller tilgængelig i 1940'erne, da Det Danske Sprog- og Litteraturselskab etablerede Kingos *Samlede Skrifter*.

Kistepladens hovedfelt er en hvælvet, hjerteformet plade af for-sølvet messing, der er indrammet af plante- og englemotiver af bly. Teksten er smukt indgraveret med versaler. Den afsluttes for neden dekorativt af to sammenbundne palmegrene. Teksten lyder:

Anna Schøller, 1698, hvis tekstgrundlag er kistepladerne i Lellinge Kirke, sst. s. 214-215; Gravskrift over Christen Schøller, 1698, hvis tekstgrundlag ligeledes er kisteplader i Lellinge Kirke, sst. s. 216. Se endvidere *Samlede Skrifter*, bd. 6 B, s. 727-728.

DEN ÆDLE
 OC
 SALLIGE MAND
 CHRISTEN CASPERSØN SCHØLLER
 FORDUM ASSESSOR UDI DEN KONGELIG HØYESTE RET
 OC ØUERSTE BORGMESTER I KIØGE. FØD I TRONDHIEM ANNO
 1699, DEN 18 SEPTEMB. DØD I KIØBENHAUN DEN 10 FEBRUAR
 1677. UDI HANS ALDERS AAR 68. HAFFUER LEFFUET MED SIN
 HUSTRU
 DEN DYDÆDLE MATRONE ANNE RASMUS DAATER UDI 33 AAR
 HUIS SIELE GUD GLÆDE!

α&ω

HER ER IT HOUET AF DEN GAMLE TROO OC LOUE
 SOM GRAA-HAARS KRONEN FICK OC DER MED GICK AT SOUE
 I DENNE KISTE-SENG. BØRN, RIGDOM, ÆRE, NAUN
 VAAR UDAF HIMLEN LAGT I DENNE ASKIS FAUN.
 DER KROPPEN NU VAAR MOED OC SIELEN MÆT AF DAGE
 TOG JORDEN SIT TIL SIG, MEN HIMLEN VILDE TAGE
 MOD SCHØLLERS ÆDLE SIEL! HER SKAL HANS ASKE STAA
 OC VENTE SIG AT FAA FORKLARINGS KIORTELT PAA

Christian Axel Jensen savnede ved sin redegørelse i 1907 det personlige og fromhedsmæssige udtryk på epitafiet i kirken, men det er der så til fulde kompenseret for i kistepladens inskription, der har været tilgængelig for offentligheden.

Kingos mindedig over Christen Schøller

For at sandsynliggøre, at teksten på kistepladen kan være forfattet af Kingo, må vi gøre vejen over mindediget ”Vel-Ædle Salig Christen Caspersøn Schøller, *Assessor* i den Høyeste Ræt, oc øfverst Borgemester udi Kiøge, Til sidste Ære oc Amindelse”, der er forfattet af Thomas Kingo i 1677 til Henrik Bornemanns ligprædiken over Schøller.⁷ Det bærende motiv heri er den hvile, som Christen Schøller fortjente, den gode hvile efter et liv præget af ærlighed og ære, om end det var brydsomt nok. Derfor ønskes der et godt efterliv for hans sjæl: ”Lad Livet blive fuldt af Tusindfoldig Glæde, Lad Lykken sætte dig i Ærens høye Sæde”. Livet i den jordiske verden er jo i barokken i skarp modsætning til den hinsidige verden totalt bestemt af illusion og ubestændighed:

⁷ *Samlede Skrifter*, bd. 1, s. 154-156.

I 30 år har der i Sankt Nikolaj Kirke i Køge hængt en kisteplade, der stammer fra borgmester Schøllers grav. Thomas Kingo skrev to af de tekster, der knyttede sig til borgmesterens bisættelse og minde i 1677, men er kistepladens tekst også forfattet af Kingo? Foto: Carsten Bach-Nielsen.

Lad være det Du kand paa Gunst oc Ynde bygge
Et synligt Iise-Slot, og af en Svinde-Skygge
Kand have nogen Læ, det er dog Flikkeri
Som ey fra u-bestand endnu er bleven fri!
Hvor Salig derfor er den Mand som aldrig ynte
Det Jorde-Paradis, som falske Lyster pynte,
At han jo kunde, naar han vilde, frilig gaa
Det Himmel-Paradjs med salig Lyst at naa.

Et bestandigt slot kan ikke opføres af den is, der uvægerligt vil smelte, ej heller kan læ udgøres af en skygge, der forsvinder. Kun himmelen er fri for uro, som Kingo nok så tydeligt udtrykker det andetsteds.⁸

Kingo tiltaler Schøller som ”Du gamle Schøller, Du hvis graa Haars Krone smykked”, før han udmaler den afdødes dyder, af hvilke de fremmeste var ærlighed og usvigelig hæderlighed. Efter dette slutter Kingo med linjerne om hvilen:

... og der du skulde tage
Din Hvile, blev din Siæl indhimled, og var glad
At og paa dine Børn dit Dyde-Stempel sad.

Ordet at *indhimle* er Kingos egen opfindelse, og det skal her rime på og alludere til den *indprentning*, som sker i børnene med faderens dydsstempel. Noget presses ind: Faderen ind i himlen, dyden ind i børnene. Dyderne er ikke blot ydre smykker, men de er som en substantiel arv presset/stemplet ind i efterkommerne.

Det er tydeligt, at kistepladens tekst gør brug af nogle af de samme ord og billeder, som findes i Kingos mindedigt. Hvile indgår som et vigtigt ord i den, men endnu tydeligere end i mindedigtet siges det her, at kisten er en seng til hvile. Schøllers krop var nemlig, som det hedder, mødig, og sjælen mæt af dage. Kistepladen gentager endvidere Kingos ord om Schøllers karakteristiske udseende, nemlig ”Graa-Haars Kronen”.

Kingo forfattede mange gravskrifter, der i modsætning til de længere mindedigte eller ligprædikener trykt på papir i folio kunne læses direkte som indskrifter på de dødes prydkister. De måtte derfor være korte og prægnante. De skulle poetisk og gerne i et overraskende greb opsummere budskabet i de længere trykte tekster over de døde. Her er tale om en kamp om erindringen mellem den fyldige litterære tekst på papir og den metal- eller stenplade, der med sine færre men komprimerede ord står talende tilbage.⁹

Kingo og portrætteksterne. En ekskurs

Den barokke begravelse/bisættelse indbefattede sædvanligvis et eller flere mindedigte, ligprædiken med kobberstukket portræt med tekst, samt en gravskrift. Kingo har leveret adskillige indskrifter under portrætter i ligprædikener, og de hører med deres lille, velturnerede form

8 ”Sorrig og glæde de vandre til hobe”, DDS 46, *Samlede Skrifter*, bd. 3, s. 233-236.

9 Carsten Bach-Nielsen: ”Hjerteblod og næsegrus”, *Geni og apostel. Litteratur og teologi*, red. David Bugge, Frederiksberg 2006, s. 85-99; Carsten Bach-Nielsen: ”Talende sten”, *Kirkegårdskultur* 2011-12, s. 78-89.

til blandt de mest elegante af hans digte, fordi de er fremprovokeret af det akutte skel mellem liv, død, glemsel og erindring. De tematiserer næsten alle på en overraskende måde, hvordan billedkunsten, det grafiske portræt på papir, ikke formår at fastholde den sande erindring om den døde.¹⁰ Hvis ikke digtekunsten fejler de fysiske portrætter og deres udøvende kunstnere til side og erstatter dem med ægte liv, lys, varme og farve, vil de forblive døde skygger uden liv. Her er altså tale om en kamp mellem natur og kunst – og mellem billedkunst og poesi.¹¹ Det kan gøres på mange måder. Kingo foreslår i et tilfælde kobberstikkeren, hvis arbejde jo er at ridse i sin kobberplade, at vise sit mesterstykke: rids en sky i Fru Elisabeth Høgs nakke, som solen kan gennembryde.¹² Gennem denne lyskilde i nakken vil solen bagfra kunne skinne gennem grafikerens livløse skygger og gengive den afdøde frues fordums lys, liv og farve. Lyset og de livagtige farver vil da kunne strømme os i møde gennem hendes ansigt. Derved vil der være genskabt en overensstemmelse mellem det liv, der var, og det blivende billede, kunsten ideelt set burde kunne skabe. Tankebilledet beror her på dobbeltbetydningen af ordet ”ridse”, der både kan betyde at tegne og at ridse, som kobberstikkeren gør det i kobberpladen. Kingo kan andetsteds foreslå kobberstikkeren at udskifte sit værktøj, gravstikken, med generalløjtnant Hans Løwenhielms eget sværd, fordi der så ville opstå en højere grad af kongruens mellem mediet, formen og indholdet.¹³ Da ville portrættet opnå en højere grad af sandhed. Det er selvsagt en teknisk umulighed at radere med spidsen af et sværd, men i det nærmest emblematiske billede forsøger Kingo at anskueliggøre processen som en faktisk mulighed. Med hensyn til Christen Schøllers hustru, Anna, der sammenlignes med Jomfru Marias ubesmittede og dydige moder, benytter han til det yderste metaforen med stemplet, indseglet på hendes hjerte, men fortsætter med hendes ansigt:

Rids hendis ansigt fuld af Tugtighed og Ære,
Lad hendis Adfær fuld af Dannis Fromhed være,
Slig Dyde-farver, som best skildrer hende af,
Gjør Hende Livsom midt udi den mørke Grav.¹⁴

10 *Samlede Skrifter*, bd. 6 A, s. 142; Erik A. Nielsen: *Thomas Kingo. Barok, enevælde, kristendom*, København 2010, s. 253-260.

11 Kampen mellem *natura* og *ars* har Kingo nærmest idealt udtrykt i ”Karsten Atkes Afskeed fra Løve-Herridt”. Naturen ligner her et maleri, som den jo skal ifølge Plinius og Vitruv, der dannede grundlag for renæssancens æstetik, men den udfordres af Kingos digterpen, der i ord omskaber naturindtrykket til en ekfrase, se *Samlede Skrifter*, bd. 1, s. 56-57.

12 *Samlede Skrifter*, bd. 1, s. 226-227.

13 *Samlede Skrifter*, bd. 1, s. 242.

14 *Samlede Skrifter*, bd. 1, s. 225.

L. Salm: Anna Rasmusdatter, kobberstik, Det kongelige Bibliotek.

Hun kan kun få liv, træde levende frem af mørkets og skyggernes glemsel ved, at hun males med sine egne dyders farver. Først da etableres den sande overensstemmelse mellem hendes væsen og udseende, hendes fremtrædelsesform. Formen, materialet, mediet vil da svare til indholdet. Sådan er og bliver det blot ikke i kunstens og kobberstikkets verden. Det er den umulighed, den blot potentielle fakticitet, som Kingo tematiserer i sine udfald mod de uformående kobberstikkere. Selv for Kingo må det blive ved drømmen om, at

L. Salm: Christen Caspersøn Schøller, kobberstik, Det kongelige Bibliotek.

kunsten virkelig skulle kunne gengive de døde deres liv, atter bringe dem nær. Med disse raffinerede poetiske udfordringer af – ja forsøg på at overgå – billedkunsten gør Kingo sig til illusionist på et andet og højere plan end kobberstikkerne, der i platonisk forstand blot er håndværkere, der skaber skygger af skygger.¹⁵

15 Jf. "Far verden far vel", DDS 615, 2, *Samlede Skrifter*, bd. 3, s. 214, hvor Kingo

Kingos tekst til Christen Schøllers portræt

Det portræt af Christen Schøller, der leveredes til Bornemanns lig-prædiken, var formodentlig udført af kobberstikkeren L. Salm, om hvem der ikke vides ret meget.¹⁶ Det er udført i en oval ramme, og er en pendant til Anna Rasmusdatter Schøllers, men i forhold til hustruens er rammens ornamentering spejlvendt. Mærkeligt nok har kommentatorerne ikke hæftet sig synderligt ved, at teksterne over og under portrættet af Christen Schøller også er spejlvendte. Det er selvsagt ikke en fejl, men et bevidst kunstgreb, for man kunne jo tidligere ikke bare spejlvende et billede ved at trykke på en knap i et billedbehandlingsprogram. Kingo må her have arbejdet sammen med kobberstikker Salm. Han har givetvis anvist, at teksten i trykket skulle gøres spejlvendt ved, at grafikerens skrev den retvendt på trykpladen – rent, klart og ærligt og i overensstemmelse med den afdødes karakter. Teksten lyder:

OM Fordums Ærlighed, oprigtig Troe oc Love,
I gammel Dannis Dragt, nu skulle gå til Hove,
At lade Speyle-see sit hierte, haand, og Mund,
Foruden Mumme-toy og fauer-farved fund,
Da fick den Laane sig en Dragt af denne skygge,
Huor Christen Schøllers skick, Dog ey hans Liv, mon bygge,
Men vaar hans Liv her i, Da mangled ey et grand.
Af alt det, som staar an en Skaffens Ærlig Mand.¹⁷

Der er tre fremtrædende fænomener i teksten: spejling, forklædning og ærlighed. Den er konjunktivisk opbygget med indgangsordet "om", altså "hvis", med andre ord et tankeeksperiment: at de gode gamle dyder kunne have behov for at se sig selv – deres hjerte, mund og hånd – spejlet.¹⁸ I så fald måtte de låne og se på en anden dragt end deres egen gamle, nemlig Christen Schøllers skikkelse – omend den kun er en skygge af ham. Skulle der dog være liv i denne skygge, ville den være dem det perfekte billede, forbillede, spejl.¹⁹

Kingo arbejder ud fra spejlets dobbeltbetydning. Ikke kun et spejl-

udsiger, at verden er sminket op til en fager gestalt, men i virkeligheden kun er "Skygger og skinnende Glar".

16 Jørgen Sthyr: *Dansk Grafik 1500-1800*, København 1943, s. 96-97.

17 *Samlede Skrifter*, bd. 1. s. 228. Ordet "Dannis" optræder i teksten til både hans og hustruens portræt.

18 Triaden hjerte, hånd og mund findes i Martin Rinckarts salme "Nu takker alle Gud" fra 1630, DDS 11,1, der er en gendigtning af Siraks Bog, 50,22-24.

19 Kingo benytter sig af spejlbilledet i Chrysillisdigtet, *Samlede Skrifter*, bd. 1, s. 79. Se desuden Erik A. Nielsen 2010, s. 257.

billede, refleksion, men også et spejl forstået som et moralsk eksempel for andre at spejle sig i, jævnfør kongespejl, fyrstespejl, dydespejl. Et spejl skal være rent og uden forvrængning, et sådant kan vise verden uden forklædning og fagert farvede påfund. Derfor spiller Kingo også på ordet dragt (der jo tildækker og kan blive en forræderisk fremtrædelsesform) og forklædning, mummetøj.²⁰ Modsætningen hertil er ikke som i renæssancens ikonografi nøgenheden, men dens afledninger: sandheden, ærligheden. Med andre ord står de gamle dyder over for deres spejlbillede, nemlig billedet af Christen Schøller. Som spejlbillede taler kobberstikket med sin materielt reflekterede tekst konkret ind i en verden der ellers er bestemt af bedrag og illusion.

Den ydre verdens forekomster er og bliver illusion, en forklædt, fordrejet virkelighed. Kobberstikket beror i sig selv på en illusion, fordi alt i dets trykplade er graveret spejlvendt i forhold til den virkelighed, som dets mester ser med sit øje. Skulle man eksempelvis kopiere et maleri i grafik, måtte det gøres ud fra et spejlbillede af originalen, for at det kunne blive rigtigt. En portrætteret person bliver således spejlvendt, mens indskrifterne i portrættet mærkeligt nok altid kommer til at stå retvendt, fordi de er stukket spejlvendt i kobberpladen. Det er ikke ærlighed, men netop, illusion, fordækt "Mummetoy". Skal man nu vise ærlighedens fremtrædelsesform i en verden uden kunstgreb, må man trykke indskrifterne "som de i virkeligheden er", spejlvendt for vort blik. Det er så den yderste konsekvens af sandhed og ærlighed og det, der udtrykkes perfekt kunstnerisk af Kingo. Han sætter sin læser/betrakter ind i den komplicerede spejlingsproces, som han beskriver mellem dyderne, Schøller og os. Vi må som læsere nødvendigvis helt konkret benytte et spejl for at komme ind i processen og kunne læse og forstå den spejlvendte tekst. Med Kingos ord "spejle-see".

I teksten til Christen Schøllers portræt møder vi ordene "oprigtig tro og love", der reflekteres i kistepladens ord "den gamle tro og loue". Hvor portrætteksten tematiserer dragten, der dækker, formummer, slutter kistepladens tekst med udblikket til en helt anden iklædning, nemlig at Schøllers jordiske aske, hans støv, der ligger her, ved opstandelsen vil blive iført "forklarings kiortel", hvilket knytter an til de teologiske begreber om opstandelse, transformation og sandhedens ultimative åbenbaring.²¹

20 Jf. Kingos passionssalme om uretten, "Rettens spir det alt er brækket", DDS, 187 med linjen "løgn er ført i sandheds dragt", originalen i *Samlede Skrifter*, bd. 4, s. 424.

21 Kingo spiller i sit mindedigt over Anna Rasmusdatter på billedet af hendes aske, der med digterens hånd opsamles og atter bringes for verdens lys sammen med hendes ros – skønt hun selv hverken agtede verden eller det jordiske, *Samlede Skrifter*, bd. 1, s. 114, 10-13.

Konklusion

De tre tekster, jeg her har berørt, hænger sammen som tandhjul, der griber ind i hinanden. De er skrevet i forskellige formater og genrer, men alle i forbindelse med Christen Caspersøn Schøllers død og bisættelse i 1677. Der er indbyrdes sammenfald mellem ord og billed-dannelser i dem. Det tyder på, at de går tilbage til den samme digters, Kingos, originale konception. Dog kan det ikke udelukkes, at kistepladen er forfattet af en anden digter – men i så fald med åbenlyse lån fra Kingo.²² Det er dog nok det mest sandsynlige, at familien har holdt sig til den berømte digter og præst, Thomas Kingo, der havde leveret det øvrige med hensyn til hyldest- og mindedigtning ved Christen Caspersøn Schøllers bisættelse. Kistepladen er under alle omstændigheder nu som en genfundet brik føjet til det, der i 1600-tallet hørte til iscenesættelsen af en stor mands bisættelse, og som bidrog til konstruktionen og fastholdelsen af hans erindring i en verden præget af glemsel og forgængelighed.

²² Det må bemærkes, at de i note 4 nævnte kisteplader for den næste generation af Schøller i Lellinge Kirke fra slutningen af 1690'erne anfører Kingo som teksternes forfatter. Det skyldes givetvis den øgede berømmelse, Kingo havde opnået, efter at han var blevet biskop i Odense i 1677. En indvielsestavle i Lellinge Kirke fra 1694 priser kirkens patron Casper Schøllers nyindretning af kirken. Heri anføres det specifikt, at biskop Kingo fra Odense har en stor del af æren for indskrifterne på alter, døbefont og skriftestol. Kingo er nu blevet et *brand*, der med navns nævnelse er anvendt som en særlig kraft og kvalitet i kirkens inventar, *Danmarks Kirker*, Præstø Amt, s. 234-235, foto i ATA, 687/97.